

oud-politica HANNIE VAN LEEUWEN

'Mensen als ik zijn bang niet in de hemel te komen'

Hannie van Leeuwen (92) zat vanaf 1966 tot 2007 namens het CDA in de Eerste en Tweede Kamer. Binnen de CDA-fractie nam zij meer dan eens haar eigen standpunt in. Dat maakte haar een rebelse meid tussen de mannenbroeders. Ze ontvangt mij in haar Rotterdamse flat waar ze staat te wachten in de deuropening. Ietwat kromgebogen vindt ze steun aan haar looprek met daarop een kop thee, een glas water en verschillende afstandsbedieningen. Later vertelt ze mij dat die voor haar luxe verstelbare stoel, haar zonnenscherm en noodbel zijn. Ze lacht om al die attributen: "Ik ben gek op techniek."

Ik vind het prachtig dat u mij met een lach staat op te wachten...

"Als het even kan probeer ik te lachen, maar ik krijg ik steeds meer de kwalen van een oude vrouw."

Lacht u veel?

"Iedere zaterdag komen we met acht vrouwen bij elkaar en dan lezen we elkaar gedichten voor. En dan lachen we behoorlijk wat af. We zijn allemaal van het vrolijke soort."

Ik zie hier op tafel een boek van Hendrik Groen: 'Zo lang er leven is'.

"Ik lees Hendrik Groen met een loep, heerlijke schrijver. Het zijn korte, rake stukjes over oud

Het leven van Hannie van Leeuwen, in de oorlog koerierster voor het verzet, staat altijd in het teken van de politiek.

worden. Maar ik ben het met hem eens waar hij schrijft dat oud wórdend leuk is, maar oud zijn niet. Je moet heel erg veel opgeven en inleveren op je zelfstandigheid is het ergste. Ik probeer zolang mogelijk in het actieve leven betrokken te zijn. Ik ben lid van de stuurgroep Nationaal Programma Ouderenzorg, maar het gaat mij steeds moeilijker af."

Ik wil graag met u terug in de tijd. Wat herinnert u zich nog als klein meisje?

"Ik herinner mij dat het bij ons thuis niet zo plezierig was. Dat hing samen met het gemengde huwelijk van mijn ouders.

Onderonsje tussen Hannie van Leeuwen (ARP) en mev. G.M.P. Cornelissen (KVP) in 1975.

Mijn vader was gereformeerd en mijn moeder hervormd. Op hun trouwdag moesten ze beloven dat hun kinderen gereformeerd werden. Dat was verschrikkelijk, want daar was voor die tijd nooit over gesproken."

Voelde u als klein meisje die spanning in huis?

"Ik merkte wel dat vader en moeder heel verschillende gedachten hadden. Mijn vader ging naar de gereformeerde kerk en mijn moeder naar de hervormde kerk."

Begreep u dat?

"Ik begreep daar niets van, maar ik accepteerde het. De ene keer ging ik met mijn vader mee naar zijn kerk en de andere keer met mijn moeder naar die van haar."

Welke kerk sprak u het meest aan?

"Die van vader: de gereformeerde kerk. De kerk van mijn moeder was heel zwaar op de hand."

Waar was de rebelse Hannie in die tijd?

"Ik heb mij wat dat betreft toch laten leiden door mijn moeder. Dat rebelse is later gekomen, maar ik denk wel dat dat rebelse zaadje toen al geplant is. Ik weet nog heel goed dat mijn moeder niet zo gelukkig was in het huwelijk. Ze verzette zich er ook tegen. Ze heeft dat op mij overgebracht. Dat leidde bij mij tot de gedachte: ik blijf lekker alleen. Voor mij geen man."

Maar verliefdheid laat zich toch niet sturen?

"Dat klopt, maar mijn moeder vond dat niet goed en weerde de jongens."

Hannie van Leeuwen opent de 'reizende' NAVO-tentoonstelling in de hal van het station Den Haag Centraal (1979).

Heeft u dat nooit verdriet gedaan?

"Ik vond dat wel vervelend, maar moeders wil was wet."

Wat zou u tegen de moeders van vandaag de dag zeggen?

"Laat je dochter vooral zichzelf zijn en laat ze hun mening uiten."

In de politiek heeft u uw mening nooit onder stoelen of banken gestoken.

"Ik ben nooit een meeloper geweest en daar ben ik trots op."

U heeft zich zelfs verzet tegen de oprichting van het CDA.

"Ik was vóór de oprichting van een christelijke partij, maar ik was tégen het samengaan met CHU en KVP."

Het getuigt van moed en karakter wil je je verzetten in de politiek.

"Je moest eigenlijk doen wat de meerderheid in de fractie deed en anders moest je een wel heel erg goed verhaal hebben."

Ik heb Dries van Agt gebeld en vroeg hem hoe hij uw verzet herinnert. Hij zei: 'In de wereld van toen was alles wat ARP was lastig volk. Dat leuke kabinet van mij en Wiegel heeft door obstructie van ARP-lieden voor veel tegenwerking gezorgd.'

"Ja, ik hoor het hem zeggen, typisch Dries. Ik moet er een beetje om lachen."

2007: Hannie van Leeuwen is met 83 jaar het oudste lid van de Eerste Kamer.

U was binnen het CDA op een gegeven moment één van de machtigste mensen.

“Nou, nou, nou!”

Laat ik het anders zeggen: u had grote invloed.

“Dat klopt.”

Vindt u macht een vervelend woord?

“Macht krijg je alleen om te dienen, maar soms zette ik mijzelf in het middelpunt, hoor.”

Trump zegt ook dat hij zijn land dient.

“Donald Trump is een machtswellusteling. Hij wendt macht ter ere en meerdere glorie van zichzelf aan.”

Wat valt u op aan de politiek van vandaag de dag?

“De politiek verrechtst. Kijk naar het vluchtelingen-vraagstuk. In onze kring zeiden wij altijd: vluchtelingen horen bij ons. Tegenwoordig zijn we daar veel harder in. Ik vind dat slecht.”

Hoe doet Mark Rutte het?

“Ik herinner mij nog dat toen hij net in de Kamer kwam, ik een keer met hem ben gaan lunchen. Toen heb ik hem een hele middag bijgepraat op het terrein van de sociale zekerheid. Hij luisterde en bewoog goed mijn kant uit. (Lachend) Onder invloed van de VVD is hij toch weer de verkeerde richting uitgegaan.”

Hoe doet het CDA het?

“Buma doet het goed als het gaat om luisteren naar mensen, maar ik vind hem te rechts op het vluchtelingenbeleid.”

Geniet u van het leven?

“Ondanks dat ik mijn auto heb moeten opgeven en bijna het huis niet meer uit kan, geniet ik van het leven. Het meest geniet ik van mijn vijf neven en nichten en vijf achterneefjes. Als ik hen om mij heen heb, geeft dat zó veel energie.”

En denkt u dan nooit: ik had ook kinderen gewild?

“Oh ja, dat heb ik heel vaak gedacht. Het niet hebben van een man vind ik minder erg dan geen kinderen hebben. Kinderen leid je op tot volwassenheid en een man heb je alleen voor jezelf.”

Hoe gaat u om met de gedachte dat u er straks niet meer bent?

“Die gedachte geeft rust en tegelijkertijd benauwt het mij. Dat benauwde is dat typisch gereformeerde. Dat is de gedachte van de hemel en de hel.”

Hoe bestaat het dat u het mogelijk acht dat u in de hel zou komen?

“Ik heb ook mijn slechte kanten. Ik ben hard voor mijzelf geweest, maar ook voor een ander. Verder heb ik de neiging om als iets verkeerd gaat, de ander daar de schuld van te geven en niet naar mijzelf te kijken. Dat is een slechte eigenschap.”

Is het vanuit dat standpunt angstig om aan de dood te denken?

“Ja, want mensen van mijn slag zijn bang dat ze niet aan de normen voldoen om in de hemel te komen.”

Is er iemand die de normen kent om in de hemel te komen?

“Er is nog nooit iemand teruggekeerd na de dood. Maar laten we zolang we leven omzien naar elkaar.” ■

‘Het niet hebben van een man vind ik minder erg dan geen kinderen hebben’